

Lovforslag nr. L 217. Fremsat den 2. marts 2000 af Søren Kolstrup (EL) og Jette Gottlieb (EL)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om produktsikkerhed

(Deklaration af produkter, der indeholder kemiske stoffer med sundhedsfarlig eller miljøskadelig effekt, samt indberetningspligt ved mistanke om produkters sundheds- eller miljøskadelige effekt)

§ 1

I lov nr. 364 af 18. maj 1994 om produktsikkerhed foretages følgende ændringer:

1. § 9, stk. 3, affattes således:

»Stk. 3. Indeholder produktet stoffer eller stofgrupper, som er optaget på miljø- og energiministerens effektliste over produkter med sundhedsfarlig eller miljøskadelig effekt, jf. § 3, stk. 4, i lov om kemiske stoffer og produkter, skal produktet deklareres herom. Miljø- og energimini-

steren fastsætter nærmere retningslinjer for deklarationens indhold og udformning.«

2. I § 9 indsættes efter stk. 3 som nyt stykke:

»Stk. 4. Såfremt foranstaltninger efter stk. 1-3 ikke er tilstrækkelige, påhviler det producenten og distributøren inden for rammerne af deres virksomhed at trække produktet tilbage fra markedet.«

§ 2

Loven træder i kraft den 1. oktober 2000.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Lovforslaget er en genfremsættelse i forenklet udgave af lovforslag nr. L 181 fra folketingssamlingen 1998-99, jf. tillæg A s. 4136 og 4139 samt FF s. 4930.

Ved 1. behandling af lovforslaget den 25. marts 1999 tilsluttede erhvervsministeren sig fuldt ud lovforslagets målsætning, men afviste det alligevel under henvisning til, at »en ensidig dansk mærkningspligt på dette område let vil kunne blive opfattet som en ulovlig handelshindring i forhold til EU-reguleringen, som fastsætter mærkningsregler for disse stoffer og produkter. Da der er tale om en totalharmoniserende regulering, vil en traktatkrænkelsessag let kunne blive en realitet, hvis vi ensidigt indfører krav til deklaration af stoffer inden for dette område.«

Selv om dette argument ikke var forankret i en reel viden om, hvorvidt indførelse af den foreslåede deklara-tionspligt var i strid med EU-retten, var regeringen tilsyneladende ikke villig til at afprøve grænserne for, hvad Danmark og andre nationalstater i EU måtte gennemføre for at fremme forbrugerbeskyttelsen.

Siden denne 1. behandling er Amsterdamtraktaten trådt i kraft. Heri indgår mange lovprisninger om øget forbruger- og miljøbeskyttelse, herunder afsnittet om forbrugerbeskyttelse (TEF art. 153 stk. 5), hvorefter det fremgår, at den enkelte medlemsstat kan indføre strengere beskyttelsesforanstaltninger på forbrugerområdet.

Med genfremsættelsen af dette lovforslag ønskes en afprøvelse af regeringens vilje til at udnytte disse postulerede nye muligheder til at sikre, at forbrugerne f.eks. advares imod, at et produkt indeholder allergifremkaldende stoffer.

Under 1. behandling af L 181 anførte ministeren endvidere en række indvendinger mod det oprindelige lovforslags indhold vedrørende indberetningspligt,

hvilket imidlertid er taget ud af dette genfremsatte lovforslag, fordi det langt hen ad vejen er tilgodeset i et andet lovforslag (L 216), som fremsættes parallelt med dette lovforslag.

Ved forespørgselsdebatten om F 38 – afholdt 7. april 1999 – om den fremlagte strategi for en styrket indsats på kemikalieområdet og om opfølgningen herpå blev vedtaget en vedtagelse (V 55) med følgende ordlyd:

»En styrket indsats på kemikalieområdet tillægges afgørende vægt. Folketinget har i forlængelse af vedtagelsen af D 49 den 30. januar 1997 noteret sig, at regeringen nu har fremlagt en strategi for en styrket indsats på kemikalieområdet. På den baggrund opfordrer Folketinget miljø- og energiministeren til – i den kommende samling at fremlægge konkrete udspil til opfølgning af strategien og – at uddybe elementer i strategien, f.eks. i form af offentlige konferencer og temahøringer.«

Regeringen har imidlertid ikke fremsat nogle forslag, som tilgodeser intentionerne med nærværende forslag, hvorfor det hermed genfremsættes.

Uønsket kemi i dagligvarer

Når en dansk forbruger i dag går på indkøb og køber vaskepulver, shampoo, håndsæbe, kosmetik, maling, smøreløser etc., har forbrugeren ingen mulighed for at fravælge produkter med uønskede kemikalier, dvs. kemikalier, som er betænkelige på grund af toksikologiske og/eller økotoksikologiske effekter.

F.eks. kan der i *maling og lak* i dag - jf. Miljøstyrelsens debatoplæg »Status og perspektiver for kemikalieområdet« fra 1996 - være følgende uønskede kemikalier med angivelse af begrundelsen for, at stoffet er opført på listen over uønskede kemikalier:

Stof	uønsket effekt (på)
Alkylphenoletoxylater	vandmiljø
3-amino-methyl-3,5,5-trimethylcyclohexylamin	allergi, miljøfarligt
Azo-farvestoffer	kræft, vandmiljø
Benzo(a)pyren	kræft
Benzen	kræft, kronisk giftigt
2,2-bis(p-(2,3-epoxypropoxy)phenyl)-propan	allergi, vandmiljø
Bisfenol-A-diglycidyl-ether	allergi
2,2-Bisfenol-F-diglycidyl-ether	vandmiljø
Metallisk bly og blyforbindelser	kræft, reproduktionstoksicitet, neurotoksisk, akkumulerer, miljøfarligt
Butan, der indeholder butadien	kræft
2-Butanonoxim	allergi
Chlorparaffiner	vandmiljø
Chrom-forbindelser	kræft, allergi, akut giftighed, miljøfarligt
C.I. Pigment Blue 60	vandmiljø
C.I. Pigment Red 88	vandmiljø
Colophonium	allergi
Creosot-forbindelser	kræft, vandmiljø
4,4'-Di-amino-di-phenyl-methan	kræft, allergi, kronisk giftigt, miljøfarligt
Diethylen-triamin	allergi
2,4-Diisocyanat-toluen	akut giftighed, allergi
2,6-Diisocyanat-toluen	akut giftighed, allergi
Ethylglycol	reproduktionstoksicitet
Ethylglycolacetat	reproduktionstoksicitet
Formaldehyd	akut giftighed, kræft, allergi
Methylglycol	reproduktionstoksicitet
Methylmethacrylat	allergi
Mineralsk terpentin med benzen	kræft
Naphta-, herunder råolieforbindelser, med benzen	kræft
Ligroine med benzen	kræft
Organiske tinforbindelser	vandmiljø
Phenol	akut giftighed
Phthalater	vandmiljø (reproduktionstoksicitet)
Stenkulstjære	kræft
Tetrachlorethylen	kræft, miljøfarligt
Vaselin, oxideret råolie	kræft
Zineb	allergi

Miljøstyrelsens oversigt over omfanget af uønskede kemikalier i *kosmetik* omfatter en lang række af de samme stoffer, som kan findes i den ovennævnte oversigt over maling og lak.

I *vaske- og rengøringsmidler*, som udgør den største produktgruppe blandt dagligvarer, kan ifølge Miljøstyrelsen findes følgende uønskede kemikalier:

Stof	uønsket effekt (på)
Alkylphenol-ethoxylater	vandmiljø, affaldskredsløb
Chrom-forbindelser	kræft, allergi, akut giftighed, miljøfarligt, affaldskredsløb
Solventnaphta (råolie), der indeholder benzen	kræft
Overfladeaktive stoffer, f.eks. lineære alkylbenzensulfonater (LAS)	vandmiljø, affaldskredsløb
Tetrachlorethylen	kræft, miljøfarligt

De danske forbrugere har i dag ingen mulighed for at fravælge produkter, som indeholder sådanne sundhedsfarlige eller miljøskadelige kemiske stoffer. Forbrugeren har derfor ingen mulighed for – som på fødevarerområdet – at agere som politisk forbruger og fravælge kemien og øge efterspørgslen på dagligvarer uden uønsket kemi.

Derfor er der behov for at indføre pligt til deklaration af de uønskede kemiske stoffer, som er indeholdt i de varer, vi køber dagligt. En sådan pligt vil automatisk medføre en nedsættelse i indholdet af disse uønskede kemikalier, som alene finder så massiv anvendelse, fordi det kan foregå i hemmelighed over for kunden.

En deklarationspligt vil bringe alle de uønskede stoffer frem i lyset og bidrage til den helt nødvendige reduktion i spredningen af kræftfremkaldende, reproduktionsskadelige, allergifremkaldende, hjerneskadelige samt miljøskadelige stoffer i danskernes dagligdag.

Et modargument vil være, at forbrugerne i forvejen drukner i forskellige mærkeordninger, og at der ikke skal bidrages yderligere til forvirringen. Enhedslisten ser meget gerne, at der bliver reduceret i omfanget af mærkeordninger, idet hovedparten af de anvendte mærker i dag ikke har noget reelt indhold. Derimod er det vor opfattelse, at de objektive varedeklarerationer nyder stor anseelse blandt en stor gruppe forbrugere, og at der er et stort behov for og efterspørgsel efter en udvidelse af objektiv information.

Det fremgår af forslaget, at det overlades til miljø- og energiministeren at fastlægge de nærmere regler for, hvorledes der skal deklareres med de uønskede kemikalier. Enhedslisten anser det ikke for praktisk muligt at anføre de enkelte uønskede kemikalier med begrundelse for, hvorfor de optræder på listen over uønskede kemikalier – dertil kan deklarationen blive alt for omfattende til overhovedet at kunne være på varen (medmindre der kun er tale om et enkelt eller to). I stedet kunne deklarationen bestå i et lille skema, hvoraf det fremgår, hvor mange forskellige kemikalier produktet indeholder inden for hver »kategori«.

En deklaration for et kosmetikprodukt kunne hermed se således ud:

Indhold af uønskede kemikalier:	
Kræftfremkaldende stoffer:	2
Reproduktionsskadelige stoffer:	1
Allergifremkaldende stoffer:	3
Giftige stoffer:	1
Miljøskadelige stoffer:	2

Forbrugernes reaktion på en sådan deklaration er til at forudse og vil formentlig have væsentlig større effekt på udviklingen af mindre sundheds- og miljø-mæssigt betænkelige hudcremer end årtiers kamp for at forbyde bare enkelte af de pågældende stoffer på EU-plan.

Da mange produkter kun vil indeholde et enkelt problematisk stof, kan en mere forenklet deklaration for en hudcreme med et allergifremkaldende stof fra listen over uønskede kemikalier f.eks. være »Indeholder allergifremkaldende stoffer«.

Enhedslisten er dog også åben over for en afprøvning af den omvendte deklaration, idet dagligvareprodukter uden nogen af de uønskede kemikalier fra effektlisten kunne få lov at påføre teksten »Indeholder ingen uønskede kemikalier«.

Det helt centrale for forslagsstillerne er imidlertid, at forbrugerne får en reel mulighed for at fravælge produkter, som indeholder kemiske stoffer, der af myndighederne opfattes som uønskede, og som der er et politisk ønske om at få udfaset brugen af. Måden at deklarere på – positivt eller negativt – er Enhedslisten åbne over for.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Lovforslaget indfører et obligatorisk krav om, at alle produkter, som indeholder et eller flere af de stoffer, der optræder på den af miljø- og energiministeren udarbejdede effektliste over stoffer og stofgrupper,

som er sundheds- eller miljømæssigt betænkelige, skal deklareres herom.

Miljø- og energiministeren gives bemyndigelse til ved administrative forskrifter at udstede regler om deklarationens udformning og præcise indhold.

Til nr. 2

Bestemmelsen medfører, at producenter, der ikke overholder deklarationskravet, bliver forpligtet til at trække produktet tilbage fra markedet.

Til § 2

Det foreslås, at loven skal træde i kraft den 1. oktober 2000.

Skriftlig fremsættelse

Søren Kolstrup (EL):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om produktsikkerhed. (Deklarering af produkter, der indeholder kemiske stoffer med sundhedsfarlig eller miljøskadelig effekt, samt indberetningspligt ved mistanke om produkters sundheds- eller miljøskadelige effekt).

(Lovforslag nr. L 217).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager lovforslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov*Gældende formulering***§ 9. ...**

Stk. 3. Såfremt foranstaltninger efter stk. 1 og 2 ikke er tilstrækkelige, påhviler det producenten og distributøren inden for rammerne af deres virksomhed at trække produktet tilbage fra markedet.

*Lovforslaget***§ 1**

I lov nr. 364 af 18. maj 1994 om produktsikkerhed foretages følgende ændringer:

§ 9. ...

Stk. 3. Indeholder produktet stoffer eller stofgrupper, som er optaget på miljø- og energiministerens effektliste over produkter med sundhedsfarlig eller miljøskadelig effekt, jf. kemikalielovens § 3, stk. 4, skal produktet deklareres herom. Miljø- og energiministeren fastsætter nærmere retningslinjer for deklarationens indhold og udformning.

Stk. 4. Såfremt foranstaltninger efter stk. 1-3 ikke er tilstrækkelige, påhviler det producenten og distributøren inden for rammerne af deres virksomhed at trække produktet tilbage fra markedet.